ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Biudžetinė įstaiga, Vingio g. 15A, LT-62169 Alytus, tel./faks. +370 657 83816 el. p. biuras@alytausvsb.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301768543

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOSE BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SVEIKATOS RODIKLIŲ SUVESTINĖ ATASKAITA, 2025 M.

Alytus, 2026

TURINYS

ĮVADAS 3
SAVIVALDYBĖJE BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SVEIKATOS RODIKLIŲ PROFILIS 4
Mokinių sveikatos rodiklių analizė 4
Mokinių pasiskirstymas pagal KMI, fizinio ugdymo grupes ir sveikatos rekomendacijas 5
Mokinių dantų ir žandikaulių būklės vertinimas 6
Mokinių ligotumas pagal pagrindines ligų grupes 6
IŠVADOS 8
REKOMENDACIJOS 9

ĮVADAS

Profilaktiniai mokinių sveikatos patikrinimai atliekami Vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. V-657 „Dėl elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“, nuo 2018 m. birželio 1 d. duomenys, susiję su vaiko sveikatos pažymėjimu, visose asmens sveikatos priežiūros įstaigose tvarkomi elektroniniu būdu. Elektroniniu būdu užpildytas ir pasirašytas vaiko sveikatos pažymėjimas patenka į Elektroninę sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą (ESPBI IS), iš kurios yra perduodamas į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (VSS IS). Su šia sistema dirba visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys visuomenės sveikatos priežiūrą mokykloje. Vaiko sveikatos pažymėjimas (sistemos apskaitos forma) susideda ir dviejų dalių, pirmąją pildo vaiko šeimos gydytojas kuriame privalo būti nurodyta vaiko fizinės būklės įvertinimo duomenys ir pažymėtas tam tikras sutrikimas pagal diagnozę. Taip pat, pateikiama išvada apie mokinių fizinį pasirengimą – jis priskiriamas vienai iš trijų fizinio ugdymo grupių. Antrąją pažymėjimo dalį turi užpildyti bei pasirašyti odontologas. Gydytojas į formą privalo įrašyti pieninių arba nuolatinių dantų būklę ir pateikti informaciją apie sąkandžio patologiją, jei tokia yra.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-905 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanti bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai” 75 punkte nurodyta, kad mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi užtikrinti, kad mokiniai iki 18 metų ugdymo procese dalyvautų pasitikrinę sveikatą.

Privalomas mokinių sveikatos patikrinimas yra labai svarbus, nes padeda laiku nustatyti sveikatos sutrikimus ir ligas, taip pat padeda išvengti didesnių mokinių sveikatos sutrikimų ugdymo proceso metu.

Ataskaitoje pateikiami ir aprašomi 2025 m. Alytaus miesto savivaldybės ugdymo įstaigose besimokančių vaikų sveiktos būklę atspindintys rodikliai bei šių rodiklių analizė, naudojantis oficialiais statistikos šaltiniais, Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacine sistema (VSS IS).

SAVIVALDYBĖJE BESIMOKANČIŲ VAIKŲ SVEIKATOS RODIKLIŲ PROFILIS

Pagal Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos (VSS IS) pateiktus duomenis, 2025 m. Alytaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigas lankė 7920 vaikai (6 – 19 metų). Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė atliekama lyginant Alytaus miesto savivaldybės besimokančių vaikų sveikatos rodiklius su Lietuvos vidurkiu (1 lentelė).

Mokinių sveikatos rodiklių analizė

2025 m. profilaktinio sveikatos patikrinimo metu fizinės būklės įvertinimas atliktas 96,12 proc. vaikų.

94,35 proc. vaikų galėjo dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų – ši dalis buvo didesnė nei Lietuvos vidurkis (85,90 proc.).

1 lentelė. Alytaus miesto savivaldybėje besimokančių vaikų sveikatos rodiklių suvestinė, 2025 m.

Statistiškai reikšmingai mažesnė rodiklio reikšmė, palyginus su rodiklio reikšme Lietuvoje

Statistiškai reikšmingai didesnė rodiklio reikšmė, palyginus su rodiklio reikšme Lietuvoje

Rodiklis statistiškai reikšmingai nesiskiria, palyginus su rodiklio reikšme Lietuvoje

Eil. Nr.	Rodiklis	N	Rodiklio reikšmė savivaldybėje	Min	Max	Rodiklio reikšmė Lietuvoje	Vaizdavimas (Min – Max)	Pokytis nuo praeitų metų
1.	Mokinių, lankančių ugdymo įstaigas savivaldybėje, skaičius	7920	7920	-	-	385750,00		-127
2.	Mokinių, pristačiusių formą Nr. E027-1, dalis (%)	6862	86,64	45,14	100,00	83,87		8,57
3.	Mokinių, kurių formos Nr. E027-1 formos I dalis "Fizinės būklės įvertinimas" užpildyta, dalis (%)	7613	96,12	69,85	100,00	95,93		0,10
4.	Mokinių, kurių formos Nr. E027-1 formos II dalis "Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas" užpildyta, dalis (%)	6954	87,80	49,40	100,00	84,94		9,03
5.	Mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų, dalis (%)	7183	94,35	50,00	100,00	85,90		0,15
6.	Mokinių, turinčių per mažą svorį, dalis (%)	858	11,27	0,00	50,00	11,60		-1,40
7.	Mokinių, turinčių normalų svorį, dalis (%)	4832	63,50	50,00	100,00	64,83		-0,12
8.	Mokinių, turinčių antsvorį, dalis (%)	1284	16,87	0,00	20,66	15,94		0,95
9.	Mokinių, turinčių nutukimą, dalis (%)	636	8,36	0,00	11,71	7,63		0,58
10.	Mokinių, priskiriamų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	7420	97,82	76,25	100,00	97,06		0,13
11.	Mokinių, priskiriamų parengiamajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	91	1,20	0,00	5,00	2,00		-0,11

12.	**Mokinių, priskiriamų specialiajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)**	74	0,98	0,00	18,75	0,94		-0,02
13.	**Mokinių, kuriems nurodytos bendrosios rekomendacijos, dalis (%)**	430	5,65	0,00	50,00	13,52		-0,15
14.	**Mokinių, kuriems nurodytos specialiosios rekomendacijos, dalis (%)**	200	2,63	0,00	15,00	8,95		0,56
15.	**Mokinių atleistų nuo kūno kultūros pamokų, dalis (%)**	44	0,58	0,00	1,46	0,61		0,22
16.	**Mokinių, kuriems pritaikytas maitinimas, dalis (%)**	29	0,38	0,00	5,00	0,75		0,06
17.	**Mokinių, turinčių labai aukštą bendrą (KPI+kpi) indeksą, dalis (%)**	1225	17,62	0,00	100,00	18,17		-1,28

Pastaba. *2-17 rodiklis paima tik tuos mokinius, kurie ugdymo įstaigai pristatė Formą Nr. E027-1. 1 rodiklis apima visus ugdymo įstaigas lankančius vaikus. N - absoliutus asmenų skaičius; Rodiklio reikšmė savivaldybėje - skaitinė rodiklio reikšmė pasirinktoje savivaldybėje; Min - minimali rodiklio skaitinė reikšmė savivaldybės mokyklose; Max - maksimali rodiklio skaitinė reikšmė savivaldybės mokyklose; Rodiklio reikšmė Lietuvoje – skaitinė rodiklio reikšmė Lietuvoje; Vaizdavimas - pateikiama linija nurodo rodiklio reikšmių pasiskirstymą savivaldybėje pagal kvartilius (žalia spalva paryškinta sritis, kuri apima 50% reikšmių). Atskirai vertikalia linija rodiklio reikšmė Lietuvoje, o apskritimu – rodiklio reikšmė savivaldybėje; Pokytis - pateikiama skaitinė savivaldybės rodiklio pokyčio reikšmė, kuri vaizduojama su „+“ ženklu, jei reikšmė padidėjo, palyginus su praėjusiais metais ir „-“, jei sumažėjo. NA – per maža imtis patikimam pokyčiui skaičiuoti.*

Mokinių pasiskirstymas pagal KMI, fizinio ugdymo grupes ir sveikatos rekomendacijas

Mokinių kūno masės indekso (KMI) pokyčiai išlieka aktualia visuomenės sveikatos problema, nes didėja mokinių, turinčių padidėjusį KMI, dalis. Tam įtakos gali turėti netinkami mitybos įpročiai, nepakankamas fizinis aktyvumas bei organizmo pokyčiai paauglystės laikotarpiu.

2025 m. normalų kūno svorį turėjo 63,50 proc. Alytaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigas lankančių mokinių. Per mažas kūno svoris nustatytas 11,27 proc. vaikų, antsvoris – 16,87 proc., nutukimas – 8,36 proc. vaikų (1 pav.).

1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kūno masės indekso grupes, 2025 m.

Mokiniai pagal sveikatos būklę ir fizinį pajėgumą skirstomi į tris fizinio ugdymo grupes: pagrindinę, parengiamąją ir specialiąją. Pagrindinei grupei priskiriami visiškai sveiki mokiniai, parengiamajai – turintys nedidelių sveikatos sutrikimų ar neseniai persirgę, o specialiajai – mokiniai, kuriems taikoma speciali fizinio ugdymo programa. Atskirais atvejais mokiniai gali būti visiškai atleidžiami nuo fizinio ugdymo pamokų.

Alytaus miesto bendrojo ugdymo mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų rezultatai rodo, kad 2025 m. pagrindinei fizinio ugdymo grupei buvo priskirta 97,82 proc. Parengiamajai grupei priklausė 1,20 proc. mokinių, specialiajai – 0,98 proc., o nuo fizinio ugdymo užsiėmimų buvo atleista 0,58 proc. mokinių (1 lentelė).

Atsižvelgiant į vaiko sveikatos būklę, profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gali būti pateikiamos bendrosios arba specialiosios rekomendacijos, kurių svarbu laikytis organizuojant vaiko ugdymą, fizinį aktyvumą ar maitinimą. 2025 m. bendrosios rekomendacijos buvo nurodytos 5,65 proc., o specialiosios – 2,63 proc. mokinių. Pritaikytas maitinimas buvo skirtas 0,38 proc. mokinių.

Mokinių dantų ir žandikaulių būklės vertinimas

2025 m. profilaktinio sveikatos patikrinimo metu dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas atliktas – 87,80 proc. mokinių.

Dantų ėduonis yra viena dažniausių vaikų burnos sveikatos problemų, todėl dantų ir žandikaulių būklės vertinimas yra svarbi profilaktinio vaikų sveikatos patikrinimo dalis. Dantų ėduonies intensyvumui vertinti naudojamas KPI+kpi indeksas, apimantis ėduonies pažeistus, plombuotus ir išrautus pieninius bei nuolatinius dantis.

2025m. bendras 6 –19 metų vaikų KPI+kpi indeksas Alytaus mieste siekė 3,57 kuris priskiriamas vidutiniam ėduonies intensyvumo lygiui . Tačiau 17,62 proc. vaikų nustatytas labai aukštas bendras KPI+kpi indeksas (1 lentelė).

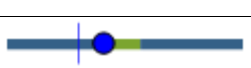
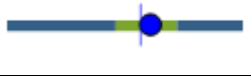
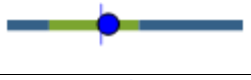
24,62 proc. Alytaus miesto bendrojo ugdymo įstaigas lankančių vaikų patikrinimo metu neturėjo ėduonies pažeistų, plombuotų ar išrautų dantų, o 45,26 proc. vaikų nenustatyta sąkandžio patologijos.

Mokinių ligotumas pagal pagrindines ligų grupes

2025 m. Alytaus miesto savivaldybėje bendrojo ugdymo įstaigas lankančių vaikų didžiausias ligotumo rodiklis nustatytas kvėpavimo sistemos ligomis – 632,48 atvejo 1 000 vaikų (2 lentelė). Taip pat dažnai registruotos virškinimo sistemos ligos (448,07 atvejo 1 000 vaikų), akies ir jos priedinių organų ligos (380,30 atvejo 1 000 vaikų) bei sužalojimų, apsinuodijimų ir tam tikrų išorinių poveikių padarinių skaičius (202,70 atvejo 1 000).

2 lentelė. Mokinių ligotumo profilis pagal pagrindines ligų grupes 2025 m.

Eil. Nr.	Rodiklis	N	Rodiklio reikšmė savivaldybėje	Min	Max	Rodiklio reikšmė Lietuvoje	Vaizdavimas	Pokytis nuo praeitų metų
18.	Ligotumas kraujo ir kraujodaros organų ligomis bei tam tikrais sutrikimais, susijusiais su imuniniais mechanizmais (D50-D89)(1000 mokinių)	304	36,33	13,16	81,08	41,23		NA
19.	Ligotumas endokrininėmis ir medžiagų apykaitos ligomis (E00-E90)(1000 mokinių)	1065	127,29	78,16	189,19	147,01		NA

20.	**Ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais (F00-F99)(1000 mokinių)**	665	79,48	34,27	736,84	83,55		NA
21.	**Ligotumas nervų sistemos ligomis (G00-G99)(1000 mokinių)**	366	43,74	14,34	197,37	37,71		NA
22.	**Ligotumas akies ir jos priedinių organų ligomis (H00-H59)(1000 mokinių)**	3182	380,30	289,98	1000,00	358,02		NA
23.	**Ligotumas ausies ir speninės ataugos ligomis (H60-H95)(1000 mokinių)**	633	75,65	44,78	500,00	86,60		NA
24.	**Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99)(1000 mokinių)**	197	23,54	9,90	39,60	43,46		NA
25.	**Ligotumas kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99)(1000 mokinių)**	5292	632,48	378,38	1000,00	565,98		NA
26.	**Ligotumas virškinimo sistemos ligomis (K00-K93)(1000 mokinių)**	3749	448,07	324,32	528,00	439,35		NA
27.	**Ligotumas odos ir poodžio ligomis (L00-L99)(1000 mokinių)**	1033	123,46	99,01	189,19	126,33		NA
28.	**Ligotumas jungiamojo audinio ir raumenų sistemos ligomis (M00-M99)(1000 mokinių)**	1301	155,49	102,44	224,38	155,61		NA
29.	**Ligotumas lytinėmis ir šlapimo sistemų ligomis (N00-N99)(1000 mokinių)**	537	64,18	19,58	123,67	61,15		NA
30.	**Susižalojimų, apsinuodijimų ir tam tikrų išorinių poveikių padarinių skaičius (S00-T98)(1000 mokinių)**	1696	202,70	131,58	239,46	187,98		NA
31.	**Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89)(100 000 mokinių)**	-	-	-	-	0,02		NA
32.	**Asmens apsilankymas sveikatos priežiūros įstaigose pasitikrinimui ir/ar ištyrimui (Z00) (1000 mokinių)**	5777	690,45	516,35	1000,00	448,66		NA

N - absoliutus asmenų skaičius; Rodiklio reikšmė savivaldybėje - skaitinė rodiklio reikšmė pasirinktoje savivaldybėje; Min - minimali rodiklio skaitinė reikšmė savivaldybės mokyklose; Max - maksimali rodiklio skaitinė reikšmė savivaldybės mokyklose; Rodiklio reikšmė Lietuvoje – skaitinė rodiklio reikšmė Lietuvoje; Vaizdavimas - pateikiama linija nurodo rodiklio reikšmių pasiskirstymą savivaldybėje pagal kvartilius (žalia spalva paryškinta sritis, kuri apima 50% reikšmių). Atskirai vertikalia linija rodiklio reikšmė Lietuvoje, o apskritimu – rodiklio reikšmė savivaldybėje; Pokytis - pateikiama skaitinė savivaldybės rodiklio pokyčio reikšmė, kuri vaizduojama su „+“ ženklu, jei reikšmė padidėjo, palyginus su praėjusiais metais ir „-“, jei sumažėjo. NA – per maža imtis patikimam pokyčiui skaičiuoti.

IŠVADOS

- 2025 m. profilaktiškai sveikatą pasitikrino 96,12 proc. Alytaus miesto savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigų mokinių.
- Vaiko sveikatos pažymėjimo antrą dalį pateikė 87,80 proc. mokinių.
- Didžiausias ligotumas yra kvėpavimo sistemos ligomis (632,48 atvejo 1 000 vaikų), antroje vietoje virškinimo sistemos ligos (448,07 atvejo 1 000vaikų), trečioje vietoje akies ir jos priedinių organų ligos (380,30 atvejo 1 000 vaikų).
- Pateikti duomenys rodo, kad didžiausia mokinių dalis turi normalų KMI – 63,50 proc. mokinių.
- 97,82 proc. mokinių buvo priskirti pagrindinei fizinio ugdymo grupei.
- 24,62 proc. sveikatą pasitikrinusių vaikų neturėjo ėduonies pažeistų, plombuotų ar išrautų dantų.
- Mokinių pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies bendras intensyvumo indeksas (kpi+KPI) Alytaus miesto savivaldybėje yra vidutinio intensyvumo – 3,57.
- Sąkandžio patologijos neturėjo 45,26 proc. moksleivių.

REKOMENDACIJOS

Tėvams:

1. Laiku nuvesti vaiką pas šeimos gydytoją, atlikti profilaktinį sveikatos patikrinimą bei gydytoją odontologą, kuris įvertina vaiko dantų ir žandikaulių būklę;
2. Patariama pasirūpinti tinkama savo vaikų pamokų ruošos vieta: baldais, apšvietimu;
3. Atkreipti į dėmesį į tinkamą vaikų sėdėseną prie kompiuterio, ruošiant pamokas, skaitant knygas ir pan.;
4. Skirti daugiau dėmesio vaikų užimtumui, kad liktų kuo mažiau laisvo laiko sėdėjimui prie kompiuterio ar televizoriaus;
5. Atkreipti dėmesį į vaiko mitybos įpročius, skatinti sveikai maitintis ne tik mokykloje, bet ir namuose;
6. Perkant kuprines, ypač jaunesnio amžiaus mokiniams, privalu atkreipti dėmesį į specialistų rekomendacijas, kuriose nurodomos tinkamos kuprinės rekomendacijos skirtingo amžiaus bei svorio vaikams.

Mokytojams ir mokyklos administracijai:

1. Visą mokyklos bendruomenę, ne tik fizinio lavinimo mokytojus, įtraukti į sveikatinimo veiklą, kartu organizuojant viešus susirinkimus, individualius pokalbius ir įvairius sporto renginius;
2. Skatinti, kad pedagogai užtikrintų tinkamą moksleivių darbo ir poilsio režimą (pertraukų metu mokinius raginti palikti klasę, būti fiziškai aktyvesniems);
3. Mokinius sodinti atsižvelgiant į pažymose pateiktas gydytojų rekomendacijas, pvz. trumparegius sodinti pirmuose suoluose, arčiau lentos;
4. Atkreipti dėmesį į tinkamą mokinio sėdėjimą prie kompiuterio ir mokyklos suole, taip pat baldų aukštį pagal moksleivio ūgį;
5. Kūno kultūros pamokų metu daugiau dėmesio skirti pratimams, kurie stiprina nugaros, pilvo ir dubens srities raumenis bei gerina laikyseną. Pamokų metu akcentuoti ne normatyvinių reikalavimų įvykdymą, o supažindinti su įvairiomis sportinėmis fizinio aktyvumo veiklomis, tokiu būdu įtraukiant ir sudominant mokinius, ypatingai mergaites, kurios vyresnėse klasėse ima vengti fizinio lavinimo pamokų;
6. Organizuoti praktinius – teorinius užsiėmimus pedagogams įvairiomis sveikatos temomis.

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistams:

1. Mokiniams rengti paskaitas, prevencinio pobūdžio ir praktinių įgūdžių formavimo aktyvius užsiėmimus apie sveiką mitybą ir taisyklingus burnos higienos įgūdžius;
2. Organizuoti praktinius – teorinius užsiėmimus tėvams įvairiomis sveikatos temomis.